

Idag kan alla läsningarna alternativt hämtas från årgång A.

Första läsningen: **2 Mos 20:1-17** (*Lagen gavs genom Mose*)

(Alternativ kortare läsning: 2 Mos 20:1-3, 7-8, 12-17)

Mitt i vår långa botgöring inför påsken ställer kyrkan oss framför **tio Guds bud**. Förbudet mot att avbilda Gud förstås bäst som en del av första budet. Människan, skapad till Guds avbild (1 Mos 1:27) ”liknar” Gud, men Gud liknar inget skapat, den som gör en sig en bild av Gud (”min gud”) går vilse, då gör vi en gud till *vår* avbild, inte längre *den som är sådan att något större inte kan tänkas* (jfr Syr 43:28-32). Att buga för bilder av Jesus eller helgonen är inte ”avgudadyrkan”. Vår vördnad syftar på *det som bilden föreställer*, inte bilden själv. Inte heller är det ju ”tillbedjan” om man hälsar flaggan, tänder ett ljus framför bilden av en avliden, kysser ett foto av barnen, bugar för en gäst eller friar på knä! I v. 5-6 läser vi om Guds ”svartsjuka”, det som menas är Guds *iver*, hans *lidelse* för sitt folk. Han, den Allraheligaste, kärleken själv, vår frälsning, är *oersättlig*, ingen älskar oss som han gör. Konsekvensen av att svika honom (”straffet”) skadar följande generationer (jfr sekulariseringen av skapelsen/miljöförstöringen). Men där Gud älskas i trohet välsignas *tusende generationer*. Det utesluter inte att människorna döms var för sig (jfr Hes 18:4 ff). Budet om vilodagen betonas (v. 8-11). Vi ska njuta frukterna av vårt slit åtminstone en dag i veckan (jfr 1 Mos 1:31 – 2:3). Då ska inga sociala skillnader spela någon roll. T.o.m. djuren ska få vila. Därför får vi inte heller fasta på söndagarna. Då är det FEST.

Andra läsningen: **1 Kor 1:22-25** (*Vi förkunnar en Kristus som blivit korsfäst, en stöttesten för människorna men Guds vishet för de kallade*)

Jesus tog våra synder på sig och med dem straffet, döden (5 Mos 21:22 f). Så avslöjar Gud sin kärlek till människorna. Detta går inte att ”bevisa” med argument hämtade från filosofins värld. Här är mer än filosofi, nämligen **kärlek** – *Guds engagemang för oss*. Korset är ”tecken” nog för den som vill ta emot **nåden**, erbjudandet om frid med Gud utan någon ”betalning” från vår sida. Så lätt, så svårt det är att göra så!

Evangelium: **Joh 2:13-25** (*Riv ner detta tempel, så skall jag låta det uppstå igen på tre dagar*)

Människan är som Jesus ämnad att vara *Guds tempel*. Vi får inte bli ”skrytbyggen”, söka aktning och fördelar genom vår fromhet. Det menas med ”saluhall” i v. 16. Jesu piska vill jaga bort allt ur vår själ som sätter sig *i Guds*

ställe (se om första budet ovan). Han vet vad som finns i oss innan vi går till honom i biktstolen (v. 25). Jesus är **Guds lidelse för oss**. Men vår falska och hårda värld drev honom i döden (Ps 69:10).

MÅNDAGEN TREDJE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **2 Kung 5:1-15** (*Bara syriern Naaman blev botad*)

Arameerna var grannstammar i norr som tävlade med Gudsfolket om dominansen i området. På profeten Elisas tid var de en enad, stark och farlig nation. Bara assyrierna var ett större hot. Denna läsning handlar om den *ödmjukhet* vi behöver om vi ska helas från våra andliga sjukdomar. Naaman, Arams starke man, är sjuk och måste be om hjälp. En liten israelitisk flicka som rövats bort från land och familj bryr sig om sin herre (i stället för att hata honom). Hon litar på Guds makt och vet var den finns. Hennes kontrast, Israels kung, som lever i frihet, kan bara tänka på sig själv och kommer inte på något råd. Israels fiende, en avgudadyrkare, kommer till profeten Elisa och är redo att betala vilket pris som helst för sin hälsa. Elisa vill hjälpa honom men inte möta honom. Naaman hälsas att han ska tvätta sig sju gånger i Jordan som vore han en smutsig gäst, ovärdig att träda in i huset. Den höge militärens heder är kränkt, men hans tjänare får honom att testa metoden – och den fungerar.

Under händer. Att påstå att de inte är möjliga är att vara naiv – hur kan någon veta det? Det förekommer att Gud skänker hälsa vid särskilda platser, såsom källor. Vi katoliker vallfärdar, och har alltid gjort det, till sådana platser. *Lourdes* i södra Frankrike besöks årligen av miljontals människor. Oräkneliga är också de *andliga* nådegåvor som mottas där. Många avvisar sådant som humbug. De tror inte heller att den bot prästen ålägger oss i bikten skulle göra någon skillnad ("be sju Fader vår"). Men biktfadern är Guds sändebud precis som Elisa. Och vi är Naaman.

Evangelium: **Luk 4:24-30** (*Liksom Elia och Elisa sändes Jesus inte bara till judarna*)

Naaman blev troende – hans helande är en bild av det senare *kristna dopet* som i dag välkomnar alla folkslag till Guds rike (jfr Apg 8:26-40). Men vad är berättelsens budskap till de redan troende? Är det bara att *vi har något som andra inte har* ("vi är bäst")? Jesus vänder poängen till motsatsen: Israel fick *inte* den gåva som Naaman fick! Israels högmod är synligt i kungen som enbart oroar sig för sin maktposition. Han känner inte Guds kraft och får den inte heller. Endast den ringa *Herrens tjänarinna* (slavflickan, se ovan; jfr Luk 1:38) som är redo att hjälpa sin fiende kan skaffa räddning (liksom änkan i Sarefat som delade sin sista mat med en främling, profeten Elia, se 1 Kung 17:7-16).

Heliga landets eget folk hade inga skäl att triumfera. De var berättelsens *förlorare*. Troende hedningar från andra länder svarade bättre på Guds kallelse (jfr Matt 8:11 f), liksom tullindrivare och horor, de mest föraktade (Matt 21:31 f).

Det här är från Jesu första predikan och han håller den i sin stad Nasaret, där han har växt upp. Alla känner honom. Jungfru Maria är nog också där. Jesu barndomsvänner, hans grannar och bekanta rusar upp och vill ta livet av honom. Så massivt, så kompakt är *motståndet mot ödmjukhet* i våra hjärtan! Vi katoliker tillhör ”den sanna kyrkan” och har ”alla nådemedel”. Vad hjälper det oss om vi saknar ödmjukhet?

Från öster till väster är mitt namn stort bland folken... säger Herren (Mal 1:11).

TISDAGEN TREDJE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Till Dan B:2, 11-20** (*Ta emot oss när vi kommer med förkrossad själ och ödmjuk ande*)

I katolska bibelutgåvor heter denna läsning ”Dan 3:25, 34-43”. Protestanter och judar accepterar inte de deuterokanoniska böckerna, de delar av Gamla testamentet som författades eller har bevarats på grekiska utan betraktar dem som apokryfer. I katolska och ortodoxa kyrkan räknas de som fullvärdiga bibelböcker. I *Bibel 2000* ingår de i ”Tillägg till Gamla testamentet”.

Profeten Daniels vänner, däribland Asarja, går omkring i lågorna som babylonierna har kastat dem i. Ingen av oss skulle väl klara av att be en så sansad, ödmjuk och väl formulerad bön i det läget! Elden måste naturligtvis tolkas andligt. Här brinner en eld av *skam*, kinden rodnar hett, vi är förkrossade av insikten om våra tillkortakommanden som kristna. Vi har själva ställt till med kyrkans elände. Detta är den eld vi måste gå igenom här på jorden – eller möta i *skärselden* efter döden (Matt 5:26; 1 Kor 3:13 ff). Det finns ingen väg förbi sanningen när det gäller Gud, och inte minst fastetiden hjälper oss att konfrontera våra fel. Den *hälsosamma* skammen måste vi ta på oss nu om vi ska undgå den *onda* skammen (v. 17), dvs. avslöjandet (när allt är för sent) av vår ovilja till omvändelse, våra missade chanser, vårt kroniska NEJ till Guds nåd. Skärselden kommer till oss som de vakter med vapen och brinnande facklor som letade efter Jesus på natten i trädgården (Joh 18:3). Han, den Oskyldige, tog emot deras misshandel och korsets *skam* (jfr Hebr 12:2) frivilligt, för vår frälsnings skull.

Evangelium: **Matt 18:21-35** (*Min fader skall inte förlåta den som inte förlåter sin broder*)

”Förlåt oss våra skulder” – så säger vi varje gång vi ber Fader vår. Kristus förlåter om och om igen och önskar att vi ska förlåta. Beredskapen att förlåta bör sträcka sig t.o.m. till våra fiender (Matt 5:44). När vi innan kommunionen i mässan räcker handen till fridshälsning, så visar vi att vi vill försonas med varandra, ja med alla i kyrkan. Men det ville inte tjänaren i liknelsen. Är vi bättre? Se upp, du som läser detta, på få sekunder kan du bli en ny Kain, han som i obehärskad vrede slog ihjäl sin egen broder Abel! (1 Mos 4:1-16). Den förste tjänarens skulder kan omräknas till ofattbara 350 ton silver – inget avundsvärt läge! Om en så astronomisk skuld kan efterskänkas då kan Gud också förlåta dina synder, små och stora. **Botens sakrament** står alltid öppet för oss, oavsett vad vi gjort. Men vi ska också vara beredda att förlåta andra, om vår bikt ska bära frukt för oss. Vi klarar inte alltid att förlåta rent känslomässigt – det finns minnen som gör allt för ont... – men vi kan alltid be Gud förlåta, hjälpa och välsigna våra fiender med *hans* kärlek. Det räcker. *Bödelsdrängarna* (v. 34) hämtade vår Herre i Getsemane. Gör vi fullkomlig bot på jorden – så gott vi orkar – slipper vi möta deras motsvarigheter i skärselden.

Hoppas på Herren, Israel, ty hos Herren finns nåd och makten att befria (Ps 130:7).

ONSDAGEN TREDJE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **5 Mos 4:1, 5-9** (*Ni skall hålla stadgarna och göra efter dem*)

Varför ska lagar följas? Bara för att underlätta samhällslivet, så att vi stör varandra så litet som möjligt? Så är det inte med de lagar som kommer från Gud. De vill leda oss till *livet* (v. 1), i slutändan det *eviga* livet. Deras syfte är att **hitta Gud och att glädja Gud**. Buden är våra svar på *hans* trohet, generositet och omsorg. Vi vill lyda *Gud*, inte lagen själv – liksom den som gör i ordning en fin present inte gör det för presentens skull utan för sin vän. Genom att bry oss om minsta lilla paragraf bryr vi oss om Gud själv, vi visar att vi inte vill glömma honom såsom så många gör. Gud är *nära* oss (v. 7), närmare än själva livet, och vi vill vara nära honom. Om vi kunde se vilken glädje det blir i himlen för de minsta små uppoffringar vi gör för Guds skull, så skulle vi resten av våra dagar inte göra annat än sådana uppoffringar! Gud ser vår goda vilja och allt vi utsätts för när vi är trogna honom, ja, Gud ser ALLT. Det är vår största tröst.

Femte Moseboken verkar ha varit särskilt viktig för Jesus. Han besegrar djävulen i öknen med tre citat från den (Matt 4:1-11), och på frågan om det

största och viktigaste budet svarar Jesus med 5 Mos 6:4 f (se Mark 12:28-34): **Vi ska älska Gud med allt vi har och är.** Budet sammanfogas med budet om kärlek till nästan från 3 Mos 19:18, grundstommen i kristen etik (se *Katolska kyrkans katekes*, nr 2083-2557). Om buden ska *ge liv* (v. 1) måste vi upplysas av kärleken från Guds helige Ande. Detta förstod den unge Saulus (senare Paulus) ännu inte. Han följde buden för budens skull och blev fanatiker (jfr Rom 7:10).

Evangelium: **Matt 5:17-19** (*Den som handlar efter buden skall kallas stor i himmelriket*)

Man får inte göra hur som helst mot djur. I 5 Mos 22:6-7 talas om att när man hittar ett fågelbo så får man inte ta både äggen och fågelmamman (Moselagen har världens äldsta djurskyddsregler, jfr t.ex. 2 Mos 23:12 och 5 Mose 25:4). Antagligen är budet om fågelbon det ”allra minsta budet” som Jesus avser i v. 19. Jesu lagtolkning (se t.ex. Matt 12:1-8) gjorde det lätt att missuppfatta honom. Jesus ville dock inte ”avskaffa Moses bud” utan **förverkliga lagens mening** som är *barmhärtighet* (se ovan).

”Storheten” i himlen är tydligen inte likadan för alla (v. 19; jfr Matt 11:11). Vi måste bli noggranna med buden (läs inför bikten Tio Guds bud)! Jesus visste att våra synder skulle spika honom till korset. Han ville sona dem, ja han längtade efter den dagen, även om den skrämde honom (Luk 12:50; 22:15). Hur kan vi se på korset och sedan synda! *Hellre dö än att slå i ännu en spik i hans kärlek!* Våra liv visar om Gud är viktig för oss. *Såsom din söndag är, så blir ditt livs slut* sägs det. Värre än att inte bry sig om Guds kärlek är att låtsas bry sig. *Hyckleri* är ett viktigt tema i Matteusevangeliet. Det leder till *evig skam*. Släng bort hyckleriets andliga gift idag!

Jag står hellre vid tröskeln i min Guds hus än jag bor i de gudlösas tält (Ps 84:11).

TORSDAGEN TREDJE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jer 7:23-28** (*Detta är det folk som inte vill höra sin Guds röst*)

Att leva med Gud är att *vandra framåt* med honom (v. 24 f). Den *frihet från syndens tyranni* som Gud vill föra oss till kräver uppoffringar och ansträngning. Alltför ofta längtar vi bakåt till vårt gamla, omogna jag, till *köttgrytorna* i slaveriets Egypten (jfr 2 Mos 16:2-3). Eller så dagdrömmer vi om en gången glanstid – judarna om kung Davids och Salomons rike, vi om vår katolska medeltids kristna enhetskultur – i stället för att samverka med Gud i byggandet av den framtid han vill ge. Sedan 1960-talet ser vi *minskad botgöring och biktpraxis*. Guds krav på oss, vårt behov av självförnekelse (Matt 10:38; 16:24)

och vårt ansvar inför hans domstol, är tyvärr inte centrala teman i vår tids förkunnelse. Vi predikanter leder vilse. Omärkligt glider kyrkfolkets andliga liv över i *wellness*-kulturen: *det jag mår bra av vill jag lyssna till*. Varför ska jag då komma till kyrkan om det känns jobbigt, om skandaler avslöjas, om jag tröttnar på sällskapet? Jesus hade tusentals anhängare. När hatkampanjerna krossade hans rykte och makthavarna i Jerusalem vände tummen neråt fick de flesta kalla fötter. Under korset stod den trognaste av alla kvar – Herrens moder – men bara få andra. *Inte vill väl ni också gå er väg?* (Joh 6:67). Det är Jesu fråga till dem som läser detta.

Evangelium: **Luk 11:14-23** (*Den som inte är med mig är emot mig*)

Jesus har verkligen en ängels tålmod. Ställd inför helt absurda påståenden – att det goda han gör måste vara djävulens verk – väljer han att gå in på motståndarnas tankegångar för att därifrån visa, steg för steg, hur orimliga de är: djävulen – här kallad Beelsebul ("flugornas herre", jfr 2 Kung 1:2) – vill oss inte väl. Jesus vill säga: "Om vi antar att jag är hans tjänare, så har tydligen hans rike drabbats av intern konflikt – det vore väl en bra nyhet! Men om jag är från Gud – också en bra nyhet!"

Hur avväpnar man demoniska frestelser (v. 21-22)? Fornkyrkans egyptiska ökenfäder och ökenmödrar visste vad som gjorde dem överlägsna demonerna. Det var inte deras stränga fasta (demonerna äter inget alls). Det var inte deras nattliga bönevakor (demonerna sover aldrig). Det var inte deras avskilda liv (demonerna kan bo ännu längre ut i öknen). Det var **ödmjukheten**. Se den förebild Jesus själv ger: han övervann satans frestelser i öknen genom att inte sätta sig högt över andra och kräva bekvämlighet (Luk 4:1-12). Att *hellre* svälta, leva hårt och utan maktutövning än att *få allt men svika Gud*, det är den ödmjukhet han visar. Han *avstod från allt och antog en tjänares gestalt då han blev som en av oss* (Fil 2:7). Jesus lär oss genomskåda de vapen Satan litar på (v. 22). Vi låter inte ormen från paradiset lura oss, ty vi blir själva *kloka som ormar* (Matt 10:16). Satan vill alltid kittla vårt högmod. Be Gud om **ödmjukhetens gåva** nu i fastan. Den gåvan är *en fasa för alla onda andar* och driver dem på flykten.

Gläd er på den dagen och dansa av fröjd, ty er lön blir stor i himlen (Luk 6:23).

FREDAGEN TREDJE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Hos 14:2-10** (*Våra händers verk skall vi inte längre kalla för vår Gud*)

Hosea profeterade i 700-talets Israel, dvs. i den del av landet som styrdes från Samaria där avgudadyrkan och sociala orättvisor härjade. Han såg katastrofen komma: landet skulle förödast, kvinnor och barn gå under. Denna läsning utgör de sista raderna i boken – Hoseas sista försök att omvända sitt folk. V. 4 visar att det fanns krafter som ville dyrka avgudar ("ting vi själva har gjort"). De ville likna Assyrien, det brutala krigarimperiet som låg ännu längre norrut. Att "stiga till häst" betyder att kriga.

Hosea talar till oss alla: *Du har kommit på fall genom din synd* (v. 2). Men se Guds utsträckta hand: *Jag skall älska dem av hjärtat* (v. 5). Kristus kom för att *falla under korsets tyngd*, flera gånger bröt han ihop i Jerusalems gränder för att vara hos dig i ditt fall! Dina egna ansträngningar räcker inte till för att uppnå helighet. Du ser inga framsteg men genom **Guds nåd** växer du omärkligt, som en lilja, en poppel, ett olivträd, en cypress, en vinstock (v. 6-9). Den kristna anklagas, förvirras, av djävulen som alltid vill *leta fel*. I prövningens stund känns det svårt att slå tillbaka det andliga mörkret. Men Gud kämpar med och han är på din sida: *Jag är den som ger svar och vakar över honom* (v. 9).

Evangelium: **Mark 12:28b-34** (*Det viktigaste budet av alla*)

Efter Jesu uppseendeväckande tempelaktion i Jerusalem på palmsöndagen tog han i en rad dispyter avstånd från de religiösa auktoriteterna och partierna (överstepräster, skriftlärda, äldsta, fariseer, herodesanhängare och saddukeer, se Mark kap. 11-12). Därmed stod han utan något annat stöd än folkets (Mark 12:37).

Då träder den skriftlärde fram och vill veta vilket bud i lagen Jesus anser viktigast. I Matteus version ställs frågan för att få Jesus på fall (Matt 22:34-40; jfr Luk 10:25 f), men här hos Markus instämmer den skriftlärde i Jesu betoning av *det dubbla kärleksbudet*, och Jesus säger att han är nära Gudsriket. Det blir ingen diskussion. Ingen vågar sig längre på den ensamme Jesus som kan svara för sig och sätta alla på plats.

Hos dig finner faderlösa barmhärtighet, sa Hosea till Gud i ovanstående läsning (v. 4). Jesus sätter budet om kärleken till medmänniskan (3 Mos 19:18) på samma nivå som det helt avgörande budet om kärleken till Gud (5 Mos 6:4 f). Enligt den kristne teologen Klemens av Alexandrias skrift *Stromateis* (I, 19:94) från ca år 200 ska Jesus ha sagt det ännu skarpare: **Du såg din broder, du såg din Gud**. Jesus såg med kärlek på en ung man som ville gå *fullkomlighetens väg* (Mark 10:21). Han uppmanade honom att ge allt till de fattiga och bli lärjunge. Det var när Jesusrörelsen ännu var ny och full av optimism. Nu ser det mörkare ut. Korset närmar sig allt mer.

Förslag till fredagsoffer: Be *lidandets rosenkrans* för dem som frestas ge upp sin tro.

LÖRDAGEN TREDJE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Hos 6:1-6** (*Jag har behag till kärlek och inte till offer*)

Läsningens första del (v. 1-3) ska läsas som **en parodi** på folkets helt naiva tro på sin egen liturgi. Bara vi ber våra botpsalmer så räcker det fint! ”Inom kort ska Gud välsigna oss och alla problem är borta”. I v. 4-6 tar Gud ton. Han drar bort mattan under folket: Gud är helt ointresserad av offer och bön om de inte följs av **äkta** trohet (kärleksfull trohet) och kunskap om Gud (**äkta** intresse för honom) (v. 6; jfr Amos 5:21-24). Så kan även våra långa litanior bli rena *monologer*: ”Förbarma dig, o Herre”, upprepar vi tills vi börjar gäspa – och Gud med! Gud **älskar** oss, med *olycklig* kärlek! Vi är som en otrogen hustru. *Munhuggeri* kallar man bråk mellan makar. Guds hårda ord låter som en man som vill ta död på relationen (v. 5). Vad ska han ta sig till med oss (v. 4)? Han välsignar oss *som ett vårregn som vattnar jorden* (v. 3) – som med vigvatten – men hos oss försvinner hans nåd snabbt som dagg i solen. Vi går hem från kyrkan och tänker inte på vad som hände därinne. Varför? För att *inget hände inom oss*: vi var andligen någon annanstans! **Gud är besviken!**

Hoseas ord gjorde stort intryck på Jesus. Han citerar orden om kärlek (v. 6) som försvar för sin barmhärtighet mot syndare och sin tolerans mot de hungriga lärjungarna som plockade ax fast det var vilodag (Matt 9:13; 12:7). Den falska optimismen i Hosea v. 2 (om två-tre dagar ska Gud resa oss upp igen) vändes till en *positiv* tolkning i urkyrkan, som däri såg *Jesu uppståndelse på tredje dagen* (1 Kor 15:4; Luk 24:46). Skulle Hosea ha godkänt dessa tolkningar? Det är oviktigt. Guds ord är, eftersom de är Guds, djupare än havet. Gud säger oss mer än de historiska författarna först förstod. Vi själva blir heller aldrig färdiga med att förstå Bibeln.

Evangelium: **Luk 18:9-14** (*Liknelsen om fariseen och tullindrivaren*)

En klok biktfader fick frågan av ett barn: ”Får man bikta saker som man gjort *bra*?” ”Visst” var svaret. Observera: de goda gärningar som fariseen i denna text räknar upp framför Gud är utmärkta förebilder för oss! Tio procent av månadslönen – hur många av oss ger det? Han *fastar* på riktigt, dvs. av religiösa skäl (inte bara för att banta!). Men observera: han tackar utan att begära något av Gud. Han behöver inget. Vem talar han till? Sig själv? Bönen blir en *monolog*, inte en dialog med Gud. Varför går han inte hem? Stackare, han vet inte om *frälsningens pris*: även om man lägger ihop alla goda gärningar (och ber länge i

kyrkan!) så räcker inte det till en plats i himlen. Paradiset är en **gåva**. Fariseen missbrukar sin rättfärdighet till att distansera sig. Han ser ner på andra. Han borde ha tagit tullindrivaren under armen och tröstat honom. Tullindrivaren vet bara en enda sak om rättfärdighet: Att han inte har den. Han får den nu gratis, ty han är en av dem som Jesus prisar saliga (Matt 5:6), *de som hungrar och törstar efter rättfärdigheten*. De två gestalterna skulle kunna var till stor nytta för varandra och lära av varandra. Inom oss finns båda. De måste förenas.

Den som kommer till mig skall jag inte visa bort (Joh 6:37).